

Novi Sad
2023.

Mićko Ljubičić
Voja Žanetić
DANAS NAM JE DIVNO DNO
(i drugi igrokazi)

Za izdavača:
Strahinja Vujić

Urednik:
Strahinja Vujić

Ilustracije:
Aleksandra Radić

Lektura:
Biljana Vasić

Fotografija na korici:
Rade Kovač

Grafička priprema i štampa:
Futura, Novi Sad

Tiraž:
1.000

Izdavač:
Jež izdavaštvo
www.jez.rs

Izdavač se zahvaljuje prijateljima bez čije pomoći
ova knjiga ne bi bila moguća.

Ovo iznad je belina za posvetu.

Dragoceni svedoci opšteg udesa

Sve što je prošlo nastavlja da živi – ili kao smešna uspomena ili kao bolna opomena.

Ima četrdeset godina kako Dragoljub Ljubičić Mićko i Vojislav Voja Žanetić istrajavaju na poslovima stručnog tandema za ozbiljnu smejuriju. Postali su i ostali poznati zbog maestralnog i urnebesnog *bacanja istine u lice*. Počeli osamdesetih u *Indeksovom radio pozorištu*, a devedesetih godina prošlog veka nastavili da nižu sjajne scenske predstave, čiji su tekstovi sada prvi put objedinjeni u knjizi. Taj komičarsko-satirični dvojac sve vreme svog rada podaren je zahvalnom društveno-političkom stvarnošću koja im je obezbeđivala neiscrpan rudokop za zajebanciju. Doba u kojem su stvarali svoje igrokaze (*Istočno od Rajha 1991, Tamo daleko je sunce 1992, Brat i mir 1994, Svet ili ništa 1995, Oproštajni koncert 1999, Danas nam je divno dno 2016.*) išlo im je na ruku uredno nudeći apsurdnosti svih vrsta! Daroviti, kako već jesu, Mićko i Voja pred tako raskošnim bezumljem nisu sedeli prekrštenih ruku.

Njihova veština ogleda se u tome što su opštu tragikomediju uvek znali da obrade na pitak, zanimljiv i poučan način. I što je iza svega toga ostala i poruka. Onaj kvalitet i vrednost koji oduvek karakterišu ovdašnje autore od klase. Taj sudbonosni sudar mentaliteta i istorijskih okolnosti centralna je tema naših komediografa od Sterije, Trifkovića, Nušića, Kovačevića... Ljubičić i Žanetić se u tome uspešno snalaze.

Danas nam je divno dno i drugi igrokazi je poveće ukoričeno svedočanstvo o nosiocima našeg vremena. Pokušaj da se kroz arhetipski odabrane likove, koji nisu za uzor ali su naša sudbina, predstavi stvarnost godina raspleta, sezona sankcija, vreme ratova, bombardovanja i doba divnog dna. Ta smešna slika, zaokružena neprekidnim tenzijama svih vrsta, uistinu tvori zabrinjavajući mozaik o *normalnosti društva*. Jer, teško da su istorija i sociologija nekom i negde načinili tako dugu neslanu šalu kao nama. U nameri da se zaboravi šta smo, koliko juče, bili sve se manje snalazimo u nameri da postanemo drugačiji bolji. Zabezegnuti i dezorijentisani, digli smo ruke od sebe. Ostaje da se ćuti pred graditeljima nakaradne stvarnosti, ili beži u bestragiju. Ako, već nije dockan.

Sveukupna pouka te realnosti je poražavajuća: ako želite da živite nemate puno izbora! Morate da postanete nenormalni, pošto je takvi čitav svet pa i vaša Srbija. Dok se neki i dalje igraju države našim parama u naše ime, vama jedino preostajete da budete jeftin žeton u toj igri.

Za zrno dostojanstva i sopstveni opstanak grčevito se otima samo *šaka jada* pristojnih, poštenih, vaspitanih, obrazovanih, stručnih... i talentovanih. Zbog toga sve reskiraju, i sadašnjost i budućnost, ime i biografiju, posao i egzistenciju. Onaj ko neće da čuti i samo trpi izložen je bilmezima naslonjenim na vlast i njihovim metodama prevaspitanja. Oni se umnožavaju bez stida menjajući partije i uverenja.

Urušavanje nije trend već nezaustavljiv proces. Zabrinjavajuće stanje. U svemu tome tabloidi, medijski melanz estrade, politike, neprivrede i kriminala, postali su toljaga moćnih interesnih grupa i pojedinaca. Bez mere i stida se razmahali, svima stavljajući do znanja da je najpoželjnije i preporučivo ćutanje, nezameranje i nesmetanje. Inače će toljaga morati da proradi.

Zbog toga je stvarnost u Srbiji, natopljena lažnom istorijom, lažnim obećanjima i lažnim uspesima, godinama teška mora. Tek se, imajući celu panoramu našeg udesa u vidu, može sagledati značaj i veličina stvaralaštva ovih hrabrih autora. Nisu otkrili toplu vodu smeha ni lek za beg iz realnosti, ali za razliku od prizemnog humora koji uvek ima prođu, Mićko i Voja nude duhovito, inteligentno, ali i dragoceno kritičko razmatranje. Znajući da je mnogo lakše uplašiti i rasplakati čoveka nego ga nečemu naučiti ili oraspoložiti, oni kroz vreme i državu uporno pronose urnebesnost svoje edukacije.

Ono što odlikuje njihov *rad u četiri ruke* je originalnost, kreativnost, duhovitost, moć transformacije i vrhunska analitičnost. Pri tom se Mićko u tim igrokazima ogleda kao glavni glumac sa svim svojim performativnim sposobnostima. Zato je danas jedan od najvoljenijih i najneodoljivijih stanovnika Srbije.

Turbulentna i neizvesna epoha *zlatnog doba* zahteva inteligentnu i otrežnjujuću kritičku misao. Kad je komična lakše se prihvata. Ona je neophodna društvu po pitanju zdravlja za razliku od većine *humora* koji nam se nudi na sve strane. Ljudi u ovim predstavama prepoznaju i

poslednji glas demokratije na prostoru našeg jezika. Najlepše je što nisu zatvoreni i ućutkani zato što su otvoreni i glasni.

Tandem Ljubičić-Žanetić deluje četiri pune decenije nudeći beskrajno zabavne predstave kao lekovitu ravnotežu svakodnevnim televizijskim jevanđeljima sa najvišeg mesta. Zbog tolikog staža (bez beneficija) najmanje što su zaslužili jeste penzija. Makar i nacionalna.

Pitanje je, međutim, kakav bi ostatak naših života bio bez Mićka i Voje?!

Peca Popović

DANAS NAM JE DIVNO

DNO

PREMIJERA PREDSTAVE: 2016.

LIKOVİ: *Voditelj, Sponzor, Urednik, Pop-privatnik, Penzioner, Pevaljka, Krimos, Supermen (sve likove, osim Voditelja, je u originalnoj postavci radio jedan isti glumac, presvlačeći se za vreme video priloga, što je i bila jedna od glavnih atrakcija ove predstave).*

SCENSKA POSTAVKA: *scena je u stvari „backstage“ velike proslave, jubileja tabloida DNO (Dnevne Novine i Oglasi) za koju znamo da se odigrava negde tamo iza, ali niti čujemo niti vidimo išta sa te proslave, osim nekih od učesnika, koji dolaze da budu intervjuisani od strane Voditelja.*

Na sceni se nalaze dve stolice, za Voditelja i njegovog trenutnog gosta/gošću, manji okrugli stočić između njih, koji će u nekoliko navrata služiti da se na njega nešto stavi, uključujući i nepristojno podignute noge jednog od intervjuisanih.

Sa jedne strane je šarenim lampicama optočen ram od vrata, a u stvari slavoluk, kroz koji svaki od gostiju izlazi na scenu i sa scene, a odatle do mesta za intervju je pružen crveni tepih, sa sve zlatno obojenim stubićima sa strane i ukrasnim konopcem između njih. Time je napravljena svečana staza za izlazak selebritija na intervju.

Sa druge strane je veliki LED ekran, sa koga će se emitovati direktan prenos vanrednog obraćanja Premijera, koji se nalazi u poznatoj scenografiji Konferencije za novinare u zgradi Vlade, s tim što iza njega, koji je za govornicom sa dva mikrofona, umesto Vlada Republike Srbije, piše Vlada i Bajke Republike Srbije. To isto piše i na samoj govornici.

Voditelj ulazi bez sako u prostor bine. Sako je obešen negde, na vidno ili manje vidno mesto. Vadi telefon i poziva.

VODITELJ: Halo... Ja sam. Znam da vidiš na identifikaciji. Zovem samo da ti kažem da će ovo uskoro da počne, a i da vidim da li se još ljutiš... Znam da sam ti obećao da ćemo ići da kupimo one stvari za kuću, ali nisi mi dala da ti ispričam do kraja zašto sam ovo prihvatio. Pa morao sam, Lale se razboleo, zamolio me je da ga zamenim da vodim ovaj program umesto njega. Pa da, znaš i sama kakvu nam je on uslugu učinio, kad je zapelo za onaj kredit u *švajcercima*, kad-tad bi morao mu vratim... Lale mi reče da ću za ovo 100 evra da dobijem. Pazi, 100 evra za pola sata – sat i za par najava, pa gde to ima! Čak nisam ni unutra, nego sam napolju, intervjuišem neke zvanice sa proslave pred ovim ljudima što nisu mogli da uđu unutra, imam napisan scenario, samo treba da ga čitam... Nema potrebe da se sekiraš, srećo... Dobro, jeste da malo tezgaram, ali se bar ne ponižavam. Radim svoj posao, novinarski, malo porazgovaram sa ljudima, tu ništa ne može ni da se oduži ni da se zakomplikuje... Eto. Ti se spremi, a ja se javljam čim se ovo završi, pa da krenemo. Idem sad još da obučem ovaj Lale-tov sako, ovo samo što nije počelo, a sad će i publika početi da ulazi... Zovem te, ne brini, neće dugo... Ajde ćao, ljubim te.

Voditelj završava razgovor i počinje da oblači sako. Kada ga navuče i smesti se, čuje se Vučićev glas.

VUČIĆ: Stani, stani, zaustavi snimak. Dobro, Nebojša, zašto sad ljudi ovo gledaju, što nisi premotao na početak zvaničnog dela tog programa? Ne вреди... Sve moram sam. Dajte meni taj daljinski, ja ću da pokazujem snimke. E, dakle...

Na ekranu Vučić ispred plavog panoa „Vlade i Bajke Republike Srbije”.

VUČIĆ: Poštovani pripadnici sedme sile, drage kolege novinari, Milice, Zorice, Miloše i ti tamo iz televizije N1, izvinite što sam ovako hitno i vanredno sazvaov ovako vanrednu i hitnu konferenciju za štampu. Ali sve ono što se danas dešavalo, a i što se moglo desiti, zahteva moje obraćanje vama. Šta me pitate, Miloše, šta se to sve danas dešavalo i šta se to sve moglo desiti? Polako, doći će i to na red. Ali, najbolje je da počnem od početka. Šta je, šta me gledate vi iz N1? Je l' igra meč-ka? Vi ne biste da počnem od početka, vi biste valjda da počnem od kraja, je li? A posle biste mi se krvi napili što nisam počeo od početka...

Dakle, ja sam prihvatio poziv da na današnji dan prisustvujem proslavi godišnjice lista DNO (*pokaže novinu*), što je, vi to dobro znate, skraćenica za *Dnevne Novine i Oglase*. Nažalost, a u stvari baš na sreću, zbog svojih brojnih obaveza ja nisam mogao da dođem baš na sam početak, a oni su rekli da će proslava trajati koliko god je potrebno, sve dok ja ne dođem.

Na ovoj konferenciji za štampu ću vam, između svojih izlaganja, puštati snimke svega bitnog što se dešavalo dok ja nisam došao. Pa evo, pogledajte sada kako je sam početak te proslave izgledao. A vi iz N1, izvinite što sam ja tako bezobrazan pa vam puštam sve od početka i po redu. (*nekom tamo*) Pritisni play lepo, ko čovek.

Pali se svetlo na bini. Na video volu logo „DNO”.

VODITELJ: Dragi prijatelji, dozvolite da vas srdačno pozdravim u ime kompletne redakcije našeg najčitanijeg i najtiražnijeg lista DNO, što je, znamo, skraćenica za *Dnevne Novine i Oglasi*. Kao što znate, u ovom trenutku je ovde iza mene u toku proslava godišnjice izlaženja našeg prvog broja. Hvala Vam što ste došli da ovu veliku godišnjicu zajedno proslavimo! (*za sebe*) Ovde piše da bi sad trebalo da bude veliki aplauz... I molim jedan aplauz za proslavu DNA!

Na proslavu DNA pozvana su mnoga poznata lica, krem našeg društva, njih nekoliko stotina je sada unutra. Naravno, ispoštovaćemo i sve vas koji nemate pozivnice, a koji ste i pored toga ostali da stojite ovde napolju. Pobrini smo se da i Vi ovde, takođe, vidite i čujete vaše omiljene medijske zvezde.

Program će se odvijati tako što ću od ovog trenutka ja, kao vaš voditelj, na ovoj bini, intervjuisati neke od izabраниh zvanica koje se nalaze unutra.

Naravno, ovo DNO ne bi imalo tako veličanstvenu proslavu, da nije i našeg prvog gosta, čija je kompanija DIP generalni sponzor današnje manifestacije. Dakle, naš sledeći gost i generalni sponzor DNA, ugledni je srpski privrednik, vlasnik i direktor kompanije DIP. Dame i gospodo, generalni direktor i vlasnik kompanije DIP! Izvolite.

U prostor pored Voditelja ulazi Sponzor.

VODITELJ: Dobar dan i dobro nam došli.

SPONZOR: Dobar dan, dobar dan. I bolje te našo... (*pažljivo razgleda voditelja*)... Au, Lale, nešto te gledam, al' si se ti promenio, i to na gore. Da ne kažem propo si – ko žeton.

VODITELJ: A, ne, vi mislite na gospodina Lazarevića, koga ja danas menjam. Nešto se razboleo.

SPONZOR: Čekaj Lale, je l' to moguće da to nisi ti?

VODITELJ: Nisam, nisam. Nego, ako nemate ništa protiv, ja bih da vam postavim i neko pitanje...

SPONZOR: Samo izvoli. Zato sam i platio, da pričam malo o svojim proizvodima i svojoj firmi.

VODITELJ: Naravno. Ime vaše firme – *DIP*, to je skraćenica, ja pretpostavljam?

SPONZOR: Jeste, jašta je nego skraćenica... *DIP* znači: *Dognam i prodam!*

VODITELJ: *Dognam i prodam*, dobro... Recite nam, kako ste se Vi do sada provodili tamo unutra na proslavi, je l' tamo bilo lepo?

SPONZOR: Pa lepo, kako nije lepo, kad sam ja i sponzoriso da bude i lepo i bogato. Što se kaže – gde se ima tu se i prosipa!

VODITELJ: Logično. (*gleda po papirima sledeće pitanje*) Vi ste postali uspešni preduzetnik ne samo sa jednim, koliko sam uspeo da se upoznam, nego sa nekoliko svojih proizvoda, koji već dugo prave, kako se to kaže, pravi bum na tržištu?

SPONZOR: Pa jesmo, baš smo onako, što se kaže, napravili dobar prodor ovih godina.

VODITELJ: A sa kojim to proizvodima, da podsetimo i našu publiku na njih?

SPONZOR: Ih, mnogo mi imamo proizvoda. Imamo što kineskih, a što stranih. A najviše smo ponosni na naše čajove.

VODITELJ: Podsetite nas: za šta su ti ČAJEVI?

SPONZOR: Za šta god 'oćeš. Recimo, imamo *Čaj za izbore*, sa ukusom mentola.

VODITELJ: A šta je to?

SPONZOR: Mentol? To ti je čovek koji je malo fijukno, ispo iz vinkla...

VODITELJ: Ne, ne, mislim – šta je taj čaj, za šta je?

SPONZOR: A pa to ti je čaj idealan za glasanje. Treba da počneš da ga piješ od sabajle na dan izborne ćutnje, pa sve do izlaska na glasanje, na svakih dva sata. I što kasnije izađeš na izbore, bolje deluje.

VODITELJ: I kako deluje taj vaš čaj za glasanje?

SPONZOR: Vrlo efektivno. Napiješ se tog čaja i sutra totalno zaboraviš za koga si juče glasao i kako si se rošno zajebao.

VODITELJ: Divno, divno... I od čega se pravi taj Vaš lepi čaj?

SPONZOR: Pravi se od travke zaboravke. *Dementia alchimeris serbiana*. To ti je srpska planinska verzija marihuane, samo što deluje obrnuto.

VODITELJ: Da. Mada nisam siguran da sam razumeo. Kako mislite obrnuto?

SPONZOR: Pa kod marihuane prvo ispušiš, pa onda fantaziraš i na kraju zaboraviš. A ovde zaboraviš da si prvo fantazirao, a da si na kraju ispušio.

VODITELJ: Aha, da, sad razumem... I koje čajeve još možete preporučiti našoj publici?

SPONZOR: Pa imamo jedan čuveni čaj, mnogo je tražen u poslednje vreme, *Čaj protiv kredita u švajcarscima*. To je indijski čaj, u originalu se zove *Kamatosutra*, a mi ga preveli kao *Čaj za slučaj kad je očaj*.

VODITELJ: A kako ON deluje?

SPONZOR: Pa on onako... osvežava.

VODITELJ: Dobro, a je l' ima još neko dejstvo, to protiv tih kredita u švajcarcima, što ste napomenuli?

SPONZOR: Ma jok, jes' ti lud, gde si ti video da čaj mož' da deluje protiv kredita? Što pitaš tak'e gluposti? Lale to nikad ne bi pito.

VODITELJ: Pa pitam zato što ljudi, ako sam ja dobro razumeo, zbog tih kredita i žele da ga kupe od Vas. Je l' kupuju ljudi uopšte taj čaj?

SPONZOR: Pa kupuju.

VODITELJ: Pa je l' ga piju?

SPONZOR: Pa piju.

VODITELJ: E, sad, što bi ga pili ako ne deluje?

SPONZOR: Pa šta će? Makar čaj da popiju.

VODITELJ: Aha... Dobro, to ima smisla... Nego kako ste vi došli na ideju da sve te proizvode pravite? Da li to postoji neka potreba na tržištu za njima?

SPONZOR: Ma kakvo tržište, kakvi bakrači. Sve ja to radim uz pomoć jedne jedine mašine.

VODITELJ: Mhm. Kakve mašine?

SPONZOR: Pa mašine iz Kine.

VODITELJ: I šta ona radi?

SPONZOR: Ih, bolje pitaj šta ne radi.

VODITELJ: Mislim, kako radi?

SPONZOR: Pa super radi. Uključiš, ubaciš u nju šta bilo i onda čekaš s druge strane da vidiš šta će d' izbaciti.

VODITELJ: Čekajte, čekajte, kako ubacite šta god bilo, mislim da nisam razumeo?

SPONZOR: Pa nije baš šta bilo, ja natrpam one sirovine što sam dobio uz nju, znaš.

VODITELJ: Mhm, koje sirovine?

SPONZOR: Pa sirovine, isto iz Kine.

VODITELJ: Aha, a za šta su te SIROVINE?

SPONZOR: E, je l' mi veruješ, ja dan danas ne znam za šta je šta. To je sve na kineskom, a meni bilo skupo da prevodim. Nego ja s jedne

SVET ILI NIŠTA

BRAT I MIR 2

PREMIJERA PREDSTAVE: 1995.

LIKОВИ: *Sloba (Milošević), Mira (Marković), Radovan (Karadžić), Momo (Momir Bulatović).*

SCENSKA POSTAVKA: *dnevna soba kojom dominira kanabe, ispred koga je niski stočić i stolica na jednoj strani. Iza kanabeta je prozor, na kome je okačen štrik za sušenje veša. Pored prozora je sto sa par flaša pića i čašama, za slučaj da se desi nešto što treba da se proslavi.*

Jedino što je više u prvom planu od kanabeta, iako stoji malo sa strane, je visoki stalak na kome je uspravno i gotovo svečano postavljen bežični telefon, kao neki omanji spomenik. Očigledno je da će ta (telefonska) veza sa ostatkom sveta u ovoj priči igrati važnu ulogu.

U pozadini su zidovi u jako lošem, ruševnom stanju, kao da je u tom prostoru bilo ili mnogo građevinskih radova ili malo građanskih ratova...

U stvari, soba je identična onoj iz predstave Brat i mir, jer ovo i jeste nastavak te priče, sa istim likovima, samo godinu dana kasnije.

BESEDA NARATOROVA: Između bivšeg istočnog bloka i sadašnjeg zapadnog krila povelike zgrade na Bulevaru Novog svetskog poretka, objijen je i srušen jedan stari ulaz. Ulaz je nekada bio zaključan i održavan jer se o njemu brinuo domar, koji je ujedno bio i bravar.

Kada je domar, koji je bio bravar, umro, stanari su ulaz obili, a potom i srušili, jer nije više bilo ključa. Ključ je bio kod domara, koji ga je poneo sa sobom kad je umro, jer je u dubini svoje duše bio ipak samo bravar.

Pošto je srušen zajednički ulaz, svaki od stanara je napravio sopstveni. Sada je toliko ulaza da se od njih, već nekoliko godina, ne vidi nikakav izlaz. Možda je to zato što, kao i obično, ima premalo dobrih ključeva, a previše loših bravara.

Sloba stoji pored prozora i posmatra okolinu dvogledom. U kuhinji, koja se ne vidi, čuje se bučkanje vode. Na kanabetu spava Momo.

SLOBA: Dušo!

NARATOR: Nisam još završio. Još samo nešto da kažem.

SLOBA: (*ide mu ovaj na živce*) Ajde, ali kratko.

NARATOR: Priča koju ćete gledati izmišljena je, kao i ličnosti u njoj. Sva-ko dovođenje u vezu sa stvarnim ličnostima posledica je toga što one nemaju veze sa svetom.

SLOBA: Jeste završili sad?

NARATOR: Jesam, izvolite.

SLOBA: Fala bogu. (*imitira ga*) Nisam još završio... (*gore prema nebesima*) Samo da znate, nisu ljudi došli ovde Vas da slušaju. (*za sebe*) Mrzim prologe. Šta sam ono hteo... A, da! (*namesti se opet na prozor*) Dušo, šta radiš u kuhinji?

MIRA: *(pevuši na melodiju „Padaj silo i nepravdo”)*

Padaj štroko, nečistoćo
prašak ti je sudbom zvan
bež'te sada fleke crne
svanuo je opran dan.

SLOBA: *(mršti se na pesmu, potom namešta nasmejjano lice)* Dušo!

MIRA: *(zaposleno, usput)* Molim?

SLOBA: Šta radiš u kuhinji?

MIRA: Ne čujem te, glava mi je u zamrzivaču. Šta si reko?

SLOBA: Šta radiš u kuhinji, kažem? *(podigne slušalicu, prisluškuje, pa je spušta)*

MIRA: Pa punim zamrzivač!

SLOBA: A što sad puniš zamrzivač?

MIRA: Vidi ga – što sad... Pa jesmo se dogovorili da stavimo Vučelića na led?

SLOBA: Jes', tačno. Izvini zaboravio sam.

MIRA: Do sad sam ga prala, mnogo se bio uprljo.

SLOBA: Je li, pa što me ne sačekaš da ti pomognem – nego sama?

MIRA: Jao, Čubice, dok se ti setiš... I ovo što sam dosad čekala, mnogo je. Možda se već pokvario. Bolje da smo ga bacili odma'.

SLOBA: *(opet ide do prozora)* Nemoj, maco, da ga bacamo. Od viška glava ne boli. Trebaće nam on, možda, opet.

MIRA: Samo ti viči – trebaće. A ja više ne znam gde ću s tim tvojim ljudima.

SLOBA: Kakvim ljudima? Misliš – stvarima?

MIRA: Dobro, gde ću sa tvojim stvarima. Ti ništa ne bacaš.

SLOBA: Ali, te starudije uvek mogu da posluže za nešto. Greota da se bace. *(za sebe)* Možda bi me neko i zvao, kad ovaj Sranjo ne bi pričao...

Opet se Sloba ponovo mota oko telefona i polako počinje da se živcira.

MIRA: Ama, tebi ne vredi pričati. Šta ćemo, na primer, sa ovim Božovićem? Što njega nismo bacili?

SLOBA: E, pa nemoj njega da bacaš. Njime ja prskam buba-radikale i ostalu gamad.

MIRA: E, pa potrošio ti se već!

SLOBA: Nije, dušo. On je samo u koncentratu, pa se ne vidi koliko ga ima. Da vidiš kad ga razblažim kiselom vodom, kako napupi ko cvetić. (*pokušava da telefonira, pritiska prekidač i nervira se*) Nikad ne mogu da dobijem vezu sa svetom. Poludeću od ovog mog dvojnika. (*odlazi do prozora*) Komšija! Spuštaj tu slušalicu! Alo, Sranjo! Nemoj da se praviš blesav, čuješ ti mene dobro!

MIRA: Tiše malo, Čubice.

SLOBA: (*ne čuje je*) Kako te nije sramota? Satima mi držiš vezu sa svetom!

MIRA: Čubice, ne deri se!

SLOBA: Sranjo, spuštaj slušalicu, nemoj da ti ja dođem gore!

MIRA: (*dolazi iz kuhinje, obučena u crnu haljinu sa ogromnim crvenim cvetom preko stomaka, groteskno velikog, koji deluje kao da je gospođa u podmakloj trudnoći a da će roditi slonče!*) Ne dernjaj se toliko, da ja tebi ne dođem! Ceo komšiluk nas čuje.

SLOBA: Ma dobro, bre...

MIRA: Nije dobro. Opet će, kao prošle godine, da nas tuži i Svetska mesna zajednica i Kućni savet bezbednosti što remetimo Novi kućni porredak.

SLOBA: Dobro, nemoj da se nerviraš. Znaš da ne smeš da se nerviraš, a pogotovo ne sada, kad si u... takvom stanju. Ne derem se ja izistinski, znaš. Ja to onako, da uplašim komšija Sranju.

MIRA: E, ne možeš ti više, dragi moj, komšija Sranji ni pod prozor da pljuneš!

SLOBA: Ja ne mogu da mu pljunem pod prozor? Ja?

MIRA: Mhm...

SLOBA: Evo vidi! (*pljuje kroz prozor*)

MIRA: E, nemoj, molim te već mi je muka.

SLOBA: E, tražili ste, gledajte. Stalno mi, taj Sranjo, bre, uzima vezu sa svetom!

MIRA: Pa normalno da će da ti uzme vezu sa svetom, kad ti je dvojniki.

MOMO: (*sa kanabeta, kroz san*) I viski, i nafta, i Marlboro!

SLOBA: Ovaj opet sanja...

MIRA: I u snu švercuje, stoka ekološka! A šta gledaš ti to stalno?

SLOBA: Čekam ovog Novog svetskog poštara, Ričarda. Treba da dođe, znaš...

MIRA: Opet on! Ijao, opet će nam doneti neku tužbu, sto posto.

SLOBA: Ma kakva tužba. Niko nas, dušo, više ne sme da tuži, jer moja dosledna građevinska politika mira i pravedan odnos prema onom stanu dole dovode do naše pune afirmacije u Svetskoj mesnoj zajednici i Kućnom savetu bezbednosti...

MIRA: Ne valja. Opet si trepnuo!

SLOBA: Nisam, dušo, baš sam pazio...

MIRA: Ma jesi, trepnuo si. A moraš to da kažeš, a da ne trepneš. Pa provaliće te neko. (*vadi ogledalce iz džepa*) Evo ti ogledalce pa vežbaj. Samo me sekiraš. (*pogleda na stan*) Iju, na šta nam stan liči! Ovo sve mora da se sredi... Ne znam odakle da počnem.

SLOBA: Sredi, maco, sredi. Da ima Svetski poštar Ričard gde da sedne.

MIRA: Ne sređujem ja zbog poštara Ričarda, nego zbog nas. Ne možemo u svinjcu da živimo. I taj Ričard, što sad on dolazi, kog đavola ako nije tužba? Svaki dan se vas dvojica nešto domunđavate. Ne stignem ni da te vidim ljudski.

SLOBA: Nemoj maco da si ljuta na poštara Ričarda, nema razloga. Veliki nam posao on završava: on mi je jedina veza sa svetom!

MIRA: Vidim ja, Ćubice, da ti je on jedina veza, kad ste stalno zajedno. HolBRUKA i sramota jedna, dva muškarca, pa se ne razdvajaju. Da ti nisam žena, svašta bi' pomislila.

SLOBA: Ne misliš valjda da mi nešto petljamo?

MIRA: Ma šta nemoj! Juče je bio i evo ga danas se opet naklatio.

SLOBA: Nemoj da grešiš dušu. Poslao sam juče zahtev Novoj svetskoj pošti da nam vrate našu vezu sa svetom. I evo, verovatno Ričard, čovek, danas donosi odgovor.

MIRA: Čekaj, čekaj, kako to misliš – imaćemo našu vezu?

SLOBA: Lepo. Sami ćemo da se čujemo sa svetom, dušo. Bez posrednika.

MIRA: E, vala, vreme je i bilo, da znaš. Kad god se komšija Sranji digne... slušalica, naša se veza prekida, a on razgovara s kim 'oće.

SLOBA: A koliko je samo puta to namerno radio, đubre jedno, samo da ja ne bih razgovarao...

MIRA: E, crni mi. Pa gde baš on da ti bude dvojniki!

SLOBA: To sam i ja pitao Svetsku poštu ono jednom kad sam uspeo da ih dobijem. I Ričarda sam to isto pitao..

MIRA: I šta su ti rekli u Svetskoj pošti?

SLOBA: Kažu da smo Sranjo i ja dvojnici jer smo na istoj liniji.

MIRA: Još uvek? Pa dokle ćete vi da budete na istoj liniji?

SLOBA: E, dok ne dobijemo adekvatne brojeve.

MIRA: A što ih ne dobijemo?

SLOBA: E, ako ti nisam sto puta objasnio... Zato što su ovi iz poštanske centrale dodelili Sranji broj 51-49, a nama broj 49-51. Znaš i sama da naš brat nije hteo da potpiše to rešenje, zato što...

MIRA: Nemoj dalje. Pusti me sa njim. Neću ni da slušam te njegove gluposti.

SLOBA: Pa možda to i nisu gluposti, maco.

MIRA: Kako bre nisu, nemoj sad i ti da lupáš. Kakve veze ima ko ima kakav broj?

SLOBA: Možda i ima veze. Nismo se mi, maco, tolike godine borili i trudili da se veza sa svetom vodi na mene, da bi Sranjin broj počinjao sa 5, a naš sa 4. Pa ne može on da ima veći.... broj od mene!

MIRA: Dakle, ja vas muškarce uopšte ne razumem. Pa šta ima veze čiji je veći?

SLOBA: A, pa kako nema veze, dušo? To je pitanje principa. Treba da se zna ko je ko i koliki je čiji... u ovoj zgradi.

Mičko Ljubičić

Pisanje knjige je nešto što sam iskusio par puta, pišući *Nacionalni park Srbija* i *Nacionalni park Srbija 2 – POLUSMAK POLUSVETA*. U stvari, dva i po puta, ako u knjigu računam i zbirku tekstova mojih video kolumni iz *PLjiŽ-a*, pod nazivom *Priče za laku noć (posle kojih niste mogli da zaspate)*.

Pisanje teksta za izvođenje na sceni je nešto sasvim drugo. Još ako je u pitanju aktuelna politička satira prošarana humorom, metaforom, farsom, imitacijom i čime sve ne, pa još u tandemu sa dugogodišnjim bratom po peru, Vojom Žanetićem, to je iskustvo koje zaslužuje jednu ovakvu zbirku. I to iskustvo koje je očigledno imalo smisla ponoviti. Ako izbrojite tekstove u ovoj knjizi, ponovilo se to iskustvo šest puta, međutim pisali smo mi zajedno i za druge medije.

Ali ako se zadržimo samo na ovim, dramskim tekstovima, primetićete da su svi sem jednog pisani za *Indeksovo pozorište*, ekipu koja je humorisala i satirisala prvo na radiju, a onda i gostujući od jedne do druge scene tokom osamdesetih i devedesetih, ostavivši prepoznatljiv trag. Danas postoje samo još snimci predstava na Jutjubu, otkad su video kasete izluzane i prevaziđene.

E, pa upravo da ne bi baš sasvim nestalo nešto nad čime smo nas dvojica proveli mnogo vremena i uložili mnogo truda, pojavila se ideja da ovih *šest lakih komada* izdamo kao neku vrstu sabranih nedela.

I evo ih.

Voja i ja smo se, pišući ove igrokaze, istovremeno i mučili i zabavljali. Na momente smo umeli da potonemo, a onda bismo opet bili nadahnuti, oživljavajući likove i smišljajući situacije. A ne zna se šta je od to dvoje bilo uvrnutije. Jer, najčešće smo pisali u nekim vanrednim uslovima: ili dok se ratovalo u Vukovaru 1991, ili odmah posle uvođenja sankcija 1992, ili dok je besneo rat u Bosni 1994, ili kad se isti konačno završio 1995. A onda još dvaput: odmah pošto su nas bombardovali 1999. i na

kraju, petnaestak godina kasnije, kad smo slavili finalno asfaltiranje puta prema dnu, 2016.

Tehnički gledano, uglavnom nam je više vremena i truda bilo potrebno da nađemo pravu metaforu za aktuelnu društveno-političku situaciju, nego za samo pisanje. Pisanje je najčešće trajalo samo par nedelja, a prethodna faza – pravljenje koncepta i postavljanje priče, biranje i oblikovanje likova, kao i pisanje songova – i po tri, četiri meseca.

I sad, posle više od trideset godina od početka ove konkretne kreativne saradnje, a punih četrdeset godina od početka prijateljstva, siguran sam da smo Voja i ja jedan od drugog mnogo naučili, ne samo o zanatu pisanja za scenu, nego i o kreativnom načinu razmišljanja i izražavanja, kao i o životu generalno. I važno je da nas taj višedecenijski zajednički rad nikad nije usporavao, ni sputavao, već je svaki put doprineo da se još brže, još jače i još bolje ljudski i kreativno nadopunimo.

Na kraju bih želeo da se zahvalim svima koji su pomogli da se ova zbirka minulih radova uopšte pojavi u formi knjige, a to je pre svih Strahinja Vujić, kao urednik i izdavač, i njegov tim iz *Ježa*. Čestitam i zahvaljujem se i Voji i njegovom timu, kao i celom mom timu, ali i svim redarima, kao i sakupljačima loptica i razbacanih slova. I naravno – hvala vama, koji ste nam sve ove godine bili ne samo publika, nego i sudije za ova naša nedela, i koji ćete biti u prilici da donesete još jedan sud o onome što ste prethodno mogli samo da gledate i slušate, a sada možete i da pročitate.

Voja Žanetić

Smeh je lek.

Šteta je što čitaoci ne mogu da podele i istovrsno i ukupno zdravstveno iskustvo, koje su imali autori ove knjige dok su nastajali tekstovi koji je čine. Opet, ni autori nemaju potpunu spoznaju o svim pozitivnim efektima smeha kod onih koji su izvođenje ovih tekstova gledali tokom protekle tri decenije. I da, to vreme u knjizi teče unazad, jer su tekstovi postavljeni od najnovijeg ka najstarijem. To ima i te kako smisla, jer i ovo moderno vreme kao da ide unazad, ubrzano koračajući ka feudalizmu, robovlasništvu ili plemenskoj organizaciji društva. Za poludeti.

Kad se ovo štivo, dakle, pogleda iz te psihološko-terapeutske perspektive, onda se između korica nalazi istorija jednog lečenja, a sve ono što je lečenje proizvelo predstavlja istoriju jedne duge društvene, ideološke, političke i kakve god još bolesti. Mićko i ja smo konstatovali da smo se, kreirajući naše *igrokaze*, pisanjem iznova oporavljali od konstantne krize koju smo opisivali. Ujedno smo mogućnost oporavka ponudili i onima koji su gledali i slušali scenski postavljene komedije, a čiji su glavni individualni junaci politički prepoznatljivi kreatori naših kolektivnih tragedija. I piscima i glumcima i publici bilo je to, po svemu sudeći, jedno lekovito iskustvo. Bilo bi umesno reći: ne ponovilo se. Ali za tim iskustvom, izgleda, i dalje ima potrebe.

* * *

Smeh je neočekivan.

Nije nam se malo puta desilo da se iznenadimo time što publika ćutke prelazi preko fazona u koje smo polagali svu autorsku nadu, a smeje se nečemu za šta nismo imali ideju da će ičemu poslužiti – sem da poveže radnju ili istakne karakter nosioca iste. Kad smo već kod toga, Mićkova i moja iskustva se skoro pa surovo razlikuju u ovom pitanju: ja sam imao taj luksuz da rezultate zajedničkog rada gledam i iz publike, onoliko puta koliko sam želeo; a on je svoj autorski napor morao dodatno da *odrađuje* na sceni, bez mogućnosti izostanka sa predstava u kojima je i glumio. Sa

stanovišta smeha samog, ova podela uloga između dvojice pisaca, dvojice prijatelja i jednog glumca bila je relativno neuobičajena, pa samim tim i neočekivana.

Neočekivanost se ponekad ogledala i u sastavu publike. U ne malom broju slučajeva gledali su nas i strasni ljubitelji politika koje smo ismevali. Smeh je, između ostalog, i poslednji bastion odbrane od autoritarnosti. Kad smeha nestane, nestaće i najvažnijeg traga slobode. Ovde vredi pomenuti i da je za poslednji scenski igrokaz koga smo napisali bilo sve manje mesta u kojima je bilo dozvoljeno prikazivanje. Danas nam je, očito, još divnije dno no što je ikada bilo. I sve se manje može očekivati ovih neočekivanih gledalaca. To je, ako ćemo pravo, nešto sasvim očekivano.

* * *

Smeh je dragocen.

Za dragocenost svega što iole ima veze sa ovom knjigom, hvala ogromnom broju onih koji su pomogli da sve što napišemo Dragoljub S. Ljubčić – Mićko i ja vidi svetlo pozornice ili studija, a sada evo i svetlo uz pomoć kojih se ovi redovi čitaju. Od naših bližnjih, preko svih koji su omogućili da i na bini i oko nje postoji Indeksovo Pozorište, do onih koji su svojim smehom ovim tekstovima dali finalni život i trajanje. A i to *hvala* je zapravo malo, s obzirom šta se sve može u znak zahvalnosti reći, a povodom svih tekstova u ovoj knjizi, kao i povodom svih njihovih uzroka i posledica. A posebno šta je sve potrebno reći o onom najvažnijem rezultatu nekoliko decenija jednog zajedničkog rada – smehu.

Jer smeh je, pre svega ostalog – više nego potreban.

Sadržaj

Dragoceni svedoci opšteg udesa.....	5
DANAS NAM JE DIVNO DNO	9
OPROŠTAJNI KONCERT	53
SVET ILI NIŠTA.....	97
BRAT I MIR.....	143
TAMO DALEKO JE SUNCE.....	189
ISTOČNO OD RAJHA.....	257
Reč(i) (ko)autora	315